

Agresja u dzieci

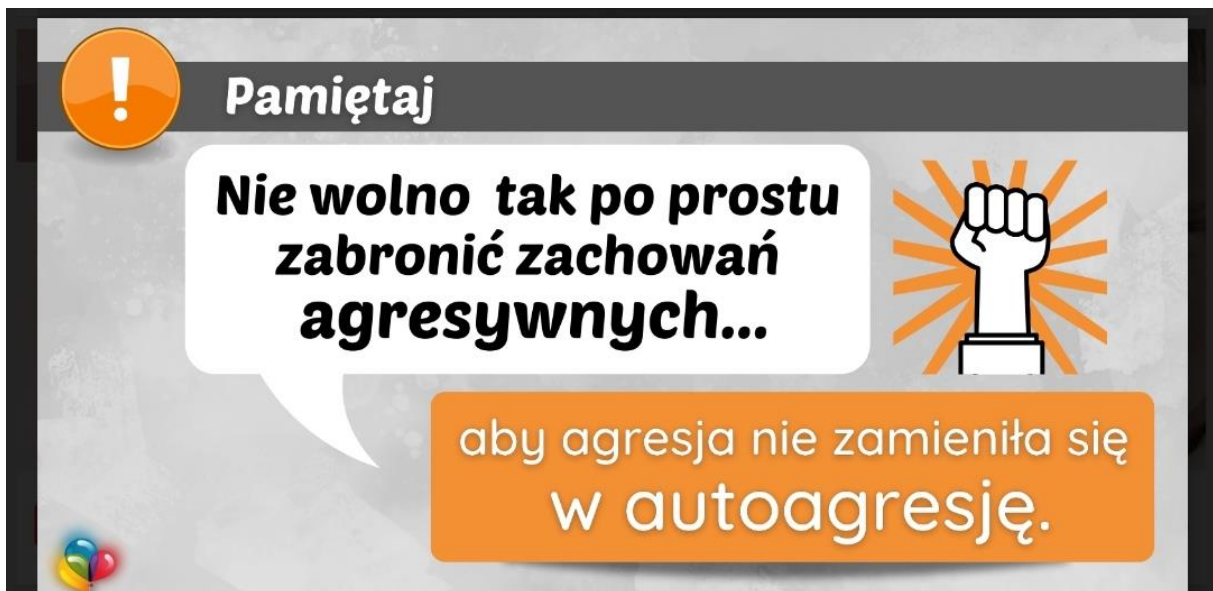
Agresja u dzieci nie jest zjawiskiem rzadkim – każdy jest w stanie podać przykład co najmniej jednego dziecka, które zachowuje się w sposób agresywny. I choć istnieje pewne przekonanie, że agresja u dzieci występuje tylko w przypadku chłopców, to nie jest do końca prawda. Zachowania agresywne przejawiają także dziewczynki.

Poprzez agresywne zachowanie dziecko próbuje sobie radzić z samym sobą i swoimi emocjami – **agresję przejawiają już nawet bardzo małe dzieci**. Nie należy tego traktować jako przejaw złości dziecka – dziecko jest agresywne nie dlatego, że chce, tylko dlatego, że nie potrafi sobie poradzić z dręczącymi go problemami.

Agresja w przypadku dzieci jest częstym zjawiskiem i wcale nie musi znaczyć, że z agresywnego dziecka wyrośnie agresywny dorosły. Agresja u dzieci zdarza się często, bo dzieci jeszcze nie potrafią inaczej okazywać swoich emocji, w agresji widzą też możliwość zwrócenia na siebie uwagi, a bardzo często potrzebują przede wszystkim zainteresowania ze strony dorosłych i ich wsparcia.

Agresja u dzieci przejawia się na różne sposoby. Niesie za sobą inny ładunek emocjonalny, niż to się wydaje dorosłym. Dziecko nie jest dojrzałe na tyle, by panować nad swoją złością.

Jak radzić sobie z agresją u dzieci?

Przede wszystkim **nie staraj się stłumić czy zabraniać dziecku wyrażania złości** – hamowana w ten sposób agresja i tak znajdzie swoje ujście, a jej wybuch może być wtedy o wiele większy. W dodatku dziecko może zacząć kierować agresję nie na zewnątrz – jak wcześniej – tylko do wewnątrz. W ten sposób dziecko może stać się agresywne względem siebie, w skrajnych przypadkach mogą pojawić się też myśli samobójcze czy rozwinąć się depresja. Do takiego stanu dochodzi wtedy, gdy dziecko ma niską samoocenę i przestanie już próbować zwracać na siebie uwagę, bo dojdzie do wniosku, że to i tak na nic, bo nikogo nie interesuje.

Nie tłum emocji dziecka siłą, zamiast tego postaraj się mu pomóc. **Dziecko nie jest agresywne, żeby zrobić Ci na złość.** Zamiast tego naucz je nazywać emocje i pokaż mu, że łączą się one z konkretnym zachowaniem. Wskazuj mu też na rozwiązania, z których może skorzystać, zamiast zachowywać się agresywnie. Wytłumacz mu sytuację – wskaż, że, na przykład, uderzył kolegę za to, że ten zaczął się bawić zabawką, którą bawić się miało ohotę dziecko. Powiedz, że zrobił to dlatego, że był zły. I wskaż mu rozwiązanie, które może zastosować w przyszłości – może poczekać na swoją kolej, poprosić o udostępnienie zabawki lub pobawić się nią razem z dzieckiem. Wytłumacz też dziecku, że tym, czego nie wolno robić w takich sytuacjach jest bicie innych dzieci – podkreśl, że to bolesne i nieprzyjemne i nie będziesz tolerować takiego zachowania.

Uczmy dzieci nazywać emocje

"Uderzyłeś mnie, bo byłeś zły, że nie pozwoliłam ci obejrzeć bajki. Rozumiem, że jesteś na mnie zdenerwowany, ale nie wolno ci mnie bić".

- sposób w jaki my wyrażamy emocje jest najlepszą nauką
- dzieci na nas patrzą :)

Dziecko musi się nauczyć, że **złość jest jak najbardziej naturalną emocją** i nie należy się jej wstydzić. Nadal jednak nie wolno mu robić wszystkiego, na co ma ochotę pod wpływem złości. Pokaż dziecku, co może robić, jeśli chce rozładować swoje emocje – tupać, mazać po kartce czy na przykład rzucić misiem lub poduszką – nie w inną osobę i nie po to, by zrobić komuś krzywdę, a na przykład na łóżko czy o podłogę, by rozładować emocje.

Musisz też przede wszystkim wykazać się cierpliwością – dziecko potrzebuje czasu, by zacząć stosować się do tego typu reguł i nauczyć nowych zasad. Potrzebuje też czasu, by zacząć reagować w odpowiedni sposób także wtedy, gdy emocje zaczynają brać nad nim górę.

Przyczyny agresji u dzieci

Przyczyny agresji u dzieci mogą mieć różne podłoże. Dziecko może uczyć się agresywnego zachowania, bo **obserwuje agresywnych dorosłych**. Jeśli w domu rodzice często się ze sobą kłócą lub dziecko obserwuje przemoc domową – samo też będzie sięgać po agresję jako sposób na rozładowanie i rozwiązanie swoich problemów.

Dziecko może też odczuwać frustrację i sięgać po agresywne zachowanie, by ją rozładować, jeśli nigdy nie czuje się dość dobrze – jeśli czuje ciągłą presję rodziców i najbliższego otoczenia, by być jak najlepszym i odnosić ciągłe sukcesy na każdym polu. Takie dziecko może nie czuć się bezpieczne i kochane – to w połączeniu z zawyżonymi oczekiwaniami względem niego, może doprowadzać do wybuchów agresji.

Stąd wniosek, że przyczyną agresji jest zaniedbanie na pewnym etapie wychowawczym. Agresję może powodować nie tylko ignorowanie dziecka i jego

potrzeb – wtedy poprzez agresję będzie próbowało zwrócić na siebie uwagę rodziców – ale też „**nadmierne wychowanie**” – czyli właśnie ciągła kontrola, zawyżone oczekiwania, ciągłe porady, upomnienia i pouczenia.

Dziecko może być też agresywne, bo ma problemy – rozwód rodziców, pojawienie się na świecie młodszego rodzeństwa, choroba członka rodziny, czy problemy z rówieśnikami i w szkole – to wszystko budzi złość i frustrację, które znajdują ujście w agresji.

Dlatego zamiast skupiać się na tym, że dziecko jest agresywne i rozmawiać o jego zachowaniu, warto skupić się na drugim z aspektów i spróbować zrozumieć dlaczego jest agresywne i co budzi w nim tak skrajne emocje.

Bywa tak, że **problemy są nawarstwione i sięgają głębiej** niż się wydaje – wtedy dziecku, jak i rodzicom, pomoże psychoterapia. Jeśli dziecko naśladuje zachowania rodziców, to by wyplenić agresję u dziecka, należy przede wszystkim pozbyć się jej u siebie. A najlepiej pozbyć się problemu poprzez uzmysłowienie sobie, że istnieje i zrozumienie dlaczego istnieje – przepracowanie go podczas terapii pomoże nie tylko rodzicowi, ale też i dziecku.

0-2 LATA wcale

3-5 LAT do 60 minut

6-12 LAT 1-2 godziny

EKRYNY A DZIECKO

nadużywanie ekranów

- agresja
- niepokój, lęk
- depresja
- obniżone umiejętności społeczne
- opóźniony rozwój mowy
- obniżona zdolność kończenia zadań
- problemy z zasypianiem
- wybudzenia nocne
- obniżona samokontrola
- nadpobudliwość
- obniżona ciekawość
- niestabilność emocjonalna

The infographic includes an illustration of a young girl sitting on the floor, looking distressed while using a smartphone. A speech bubble next to her says 'Loser'. There are also icons of a laptop and a smartphone nearby.

Pedagog Emilia Bernat

